

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Н а в ч а л ь н а п р о г р а м а

**для загальноосвітніх навчальних закладів
з українською мовою навчання**

(12-річна школа)

МОВА ІВРИТ

5 КЛАС

|
Київ - 2004

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

I. Вступ

Вивчення мови іврит є однією з частин шкільної мовної освіти України. Сучасна школа покликана сприяти відродженню, збереженню та розвитку давньої єврейської мови та культури єврейського народу і водночас забезпечувати достойний рівень володіння держаною мовою, що гарантує учням інтеграцію в українське суспільство.

Мова іврит вивчається у загальноосвітніх навчальних закладах з українською мовою навчання як окремий предмет з числа обов'язково-вибіркових дисциплін. Це обумовлено тим, що з одного боку на початок вивчення школярі зовсім або майже не володіють мовою іврит, а з іншого прагнуть здобути ґрунтовні знання з метамови єврейського народу. Таке застосування мови відповідає II рівню навчання (за Концепцією), який передбачає поглиблене навчання мови та забезпечує більш високий рівень сформованості навичок аудіювання, говоріння, читання й письма з огляду на потреби використання мови у різних сферах діяльності. Такий курс передбачає засвоєння учнями досить широкого кола знань про мову, однак ця робота має бути підпорядкована розвитку навичок мовлення і не суперечити практичному (мовленнєвому) характеру курсу. Важливим завданням курсу цього рівня є також формування в учнів досить великого обсягу знань та умінь з лінгвонародознавства, лінгвокраїнознавства та краєзнавства, володіння культурою спілкування з носіями єврейської культури та інших мов і культур.

Основною метою навчання мови іврит у школі є формування комунікативної компетенції, що базується на знаннях, уміннях пізнавального і творчого типу, соціокультурних навичках, світоглядних переконаннях тощо. Ця мета передбачає взаємозв'язок комунікативного та соціокультурного розвитку школярів засобами мови іврит для їхньої підготовки до між культурного спілкування в особистій, публічній та освітній сферах, до використання мови іврит як засобу самоосвіти у різних галузях людського знання, як ключа індивідуально-особистісного проникнення до культури єврейського народу у всіх її проявах: від побутового спілкування до засобів масової інформації, від класичних єврейських текстів до сучасної літератури, від особливостей життя євреїв України до між громадської комунікації євреїв всього світу та їх внеску у світову культуру та до повсякденного життя Держави Ізраїль.

Метою навчання мови іврит є формування і розвиток:

- уміння користуватися мовою іврит як засобом спілкування, пізнання, прилучення до культури єврейського народу, ефективно застосовуючи різні види мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання, письмо); володіння культурою спілкування в полі етнічному середовищі, етикою поведінки; естетичних відчуттів;
- знань про мову та мовлення як основу розвитку мовленнєвих навичок; вміння бачити спільне й відмінне у виучуваних мовах; уявлення про культурний та мовний взаємовплив тощо;
- автономної двомовності, вміння переходити з однієї мови на іншу, не плутаючи їх; навичок спілкування з носіями інших мов і культур;
- національної свідомості учнів, а також почуття патріотизму; поваги до державної мови та до мов національних меншин, толерантності у ставленні до представників інших національностей;
- критичного мислення, вміння формувати власний погляд на той чи інший предмет, зіставляти його з іншими поглядами, поважати їх.

Завданнями навчання мови іврит є:

- розширення, активізація словникового запасу учнів з урахуванням тих груп слів, усталених виразів, що відображають реалії життя єврейського народу, особливості життєвого досвіду, історії та культури;
- формування та розвиток граматичних навичок (утворення форм слова, побудова словосполучень, речень, поєднань речень у висловлюванні);

- формування та розвиток умінь, необхідних для сприймання та побудови тексту: визначити тему та мікротеми, структуру висловлювання, розуміти головну думку та причинно-наслідкові зв'язки твору в процесі слухання і читання; планувати своє висловлювання з урахуванням комунікативного завдання, враховуючи стилістичні особливості мовних засобів, будувати усний та письмовий текст; додержуватися правил мовленнєвої поведінки, мовленнєвого етикету; контролювати свою мовну поведінку, запобігати змішуванню мов;
- формування та розвиток уміння здійснювати мовний аналіз (у межах, визначених програмою);
- формування орфоепічних та інтонаційних навичок;
- формування та розвиток навичок правопису (орфографічних та пунктуаційних), культури оформлення письмової роботи.

II. Характеристика структури навчальної програми

Програма з мови іврит покликана допомогти вчителям в організації процесу навчання мови іврит у 5-12 класах загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання. Мета та відбір змісту навчання мови іврит здійснювалися з позиції функціонального підходу щодо навчання мови, тобто можливості реального застосування мови іврит як в умовах безпосереднього спілкування, у тому числі і з носіями мови, так і в ситуаціях опосередкованого спілкування (розуміння автентичних аудіо- та друкованих текстів).

Програма складається з двох розділів (пояснювальної записки та основного розділу). Перший розділ – „Пояснювальна записка” – складається з таких підрозділів: а) вступ: мета та завдання навчального предмета; б) характеристика структури навчальної програми; в) особливості організації навчально-виховного процесу; г) критерії оцінювання навчальних досягнень; г) рекомендації щодо роботи з програмою. Другий розділ – „Зміст навчального матеріалу та Державні вимоги до навчальних досягнень учнів”. Другий розділ представлено у таблиці, що дозволяє простежити динаміку розвитку мети навчання (діяльність вчителя) та задач оволодіння мовою іврит (діяльність учня) у їх взаємозв'язку з основними компонентами змісту навчання.

Основний матеріал програми представлено українською мовою. Виключення складають мовленнєві зразки, мовленнєві кліше та граматичні явища, рекомендовані для засвоєння.

III. Особливості організації навчально-виховного процесу

Зміст навчання з мови іврит ґрунтується на загальнодидактичних та лінгводидактичних принципах. Основними загально дидактичними принципами, на яких базується курс „Мова іврит” є принципи науковості викладу навчального матеріалу, систематичності, доступності, відповідності віковим особливостям учнів, виховної спрямованості навчального процесу, наступності між початковою, основною та старшою ланкою, врахування мовної та мовленнєвої підготовки учнів початкової школи. До лінгводидактичних засад відносяться принцип урахування знань та вмінь з української мови, принцип комунікативної спрямованості навчального процесу та принцип оптимального співвідношення між мовним, мовленнєвим та соціокультурним матеріалом.

Технологія навчання мови іврит розробляється на основі поєднання досягнень методики першої (викладової) мови та іноземних мов. Вона розробляється з огляду на такі характеристики мовних курсів як:

- комунікативна спрямованість, орієнтованість на формування й розвиток комунікативної компетенції (мовленнєвої та соціокультурної);

- діяльнісний характер навчання, застосування не лише репродуктивних, а й проблемно-пошукових, творчих видів діяльності різних форм організації навчальної роботи – колективних, групових, індивідуальних; широке застосування у навчанні аудіовізуальних матеріалів, комп'ютерних технологій;
- зіставлення (відкрите чи приховане) тих мов, що вивчаються у школі, а також літературної мови та діалектів, носіями яких є учні; формування навичок самоконтролю у мовній поведінці при користуванні двома (кількома) мовами;
- принцип двомовності (іврито-української або українсько-івритської) у засвоєнні основної термінологічної лексики із загальноосвітніх предметів, що дасть учням можливість у разі потреби продовжувати освіту іншою мовою;
- інтегрований характер навчання, поєднання в курсі мови, літератури (читання), народознавства (єврейської традиції);
- особистісна орієнтованість навчання; врахування певних особливостей національного характеру, сприйняття світу, стереотипів поведінки, зокрема у формуванні мотивації до навчання.

Зміст курсу „Мова іврит” складається з таких змістовних ліній як мовленнєва, мовна, соціокультурна та діяльнісна (стратегічна).

Мовленнєва лінія забезпечує вироблення і вдосконалення вмій та навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо). Ця лінія визначає зміст роботи, спрямованої на формування й розвиток навичок мовленнєвої діяльності (рецептивні та продуктивні її види), вказує рівні сформованості відповідних навичок з урахуванням особливостей паралельного функціонування двох (кількох) мов, потреби підтримувати контакти з носіями інших мов та культур. Формування та розвиток навичок мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма) здійснюється у контексті певної ситуації в рамках однієї із сфер діяльності та організації суспільного життя. У контексті головних цілей процесу навчання та викладання мови іврит виділяються такі **сфери спілкування: особистісна, публічна та освітня**. В свою чергу *особистісна сфера* складається з таких тематичних блоків: я, моя родина, друзі, мій дім; відпочинок (вечори, візити, прогулянки), дозвілля (канікули, екскурсії, спортивні події), сімейні свята, зустрічі; покупки, відвідання магазину (меблів, одягу, іграшкового, художнього, книжкового, спортивного, антикварного, зоологічного тощо); природа і погода (флора та фауна), охорона довкілля; *публічна*: на вулиці, площі, у парку; у громадському транспорті; у магазині; у лікарні, охорона здоров'я; на стадіоні; у театрі, кіно, на концерті, музеї; телебачення; музика; у бібліотеці; у кафе; наука; подорожі, екскурсії; пам'ятки культури; у синагозі; армія; відомі письменники, спортсмени, музиканти, художники, військові тощо; *освітня*: школа, клас, ігровий майданчик, шкільне приладдя та обладнання, шкільна та спортивна форма, їдальня, їжа; учнівська спілка, вчителі, батьки, однокласники, чергові; на уроці, на перерві, у гуртках, ігри, робота в бібліотеці, домашня робота, диспути, круглі столи тощо.

Мовна лінія забезпечує засвоєння системних знань про мову як засіб вираження думок: почуттів людини та формування мовних умій та навичок. Цей компонент змісту окреслює певне коло відомостей про мову, її роль у житті людини та суспільства, про мовні одиниці різних рівнів (переважно з огляду на функціонування в усному та писемному мовленні); а також про спільне та відмінне у виучуваних мовах, їх взаємовплив; визначає навчальні вміння щодо лінгвістичного матеріалу.

Соціокультурна лінія забезпечує засвоєння культурних і духовних цінностей єврейського та інших народів, норм, що регулюють стосунки між поколіннями, статями, націями, сприяють естетичному і морально-етичному розвитку. Даний компонент включає лінгвонародознаві, лінгвокраїнознавчі та країнознавчі знання та окреслює коло відомостей про культуру та традиції єврейського народу, його минуле та сучасне; про країну походження євреїв; про контакти з іншими народами, та зокрема в Україні; визначає уміння застосовувати ці знання у спілкуванні в полікультурному середовищі. Так, наприклад, **країнознавчі знання** включають: географічні та природні умови Ізраїлю; загальні відомості

про державний устрій Ізраїлю; відомості про культуру єврейського народу та її внеску у світову культуру; організація побуту та дозвілля в Ізраїлі; загальні відомості про навчальні заклади Ізраїлю; свята та знаменні дати єврейського народу в Ізраїлі та Діаспорі; особливості мовленнєвої поведінки та етикету. **Лінгвокраїнознавчі знання** включають: інтернаціоналізми, запозичення у мові іврит; безеквівалентну івритську лексику та способи її передачі першою мовою; фонову лексику; культурологічну спрямованість автентичних текстів. **Лінгвонародознавчі знання** включають: усну народну творчість та літературу єврейського народу (усталені вирази, прислів'я, приказки, загадки, лічилки, пісні, казки, легенди тощо); народні єврейські звичаї та свята; єврейські джерела матеріальної та духовної культури; особливості культури євреїв України; особливості національного характеру; особливості мовленнєвого етикету; взаємовплив культур народів України;

Також для здійснення соціального використання мови залучаються матеріали, що містять лінгвістичні маркери соціальних стосунків (вживання та вибір привітань, звертань, вигуків, правила вступу до розмови), правила ввічливості, вирази народної єврейської мудрості, реєстрові відмінності, діалекти та акценти. Матеріали лінгвонародознавчого, лінгвокраїнознавчого та країнознавчого характеру розглядаються, перш за все, у мовному та мовленнєвому аспектах.

В основній школі (5-9 класи) зміст соціокультурної лінії навчання мови іврит передбачає відомості про особливості культури, звичаї, традиції, свята єврейського народу; визначних діячів, суспільно-політичні події, символіку держави Ізраїль; побут різних єврейських спільнот та населення міст, ішувів, мошавів, кібуців, культурно-архітектурну спадщину, історико-культурні пам'ятки, музеї, театри тощо. Також до цієї роботи належать найбільш відомі єврейські класичні тексти усної та писемної традиції, фольклорні твори, лексеми, безеквівалентна лексика, яка позначає реалії життя єврейського народу; фразеологізми, прислів'я, приказки, афоризми, що мають етнокультурний колорит і відображають характер та життєвий багатотіковий досвід єврейського народу. На основі цього змісту учні 5-9 класів мають набути відповідні знання та вміння, а саме: знання особливостей єврейської культури; уміння використовувати ці знання, та знання, набуті в процесі вивчення інших предметів, у власному мовленні; уміння пояснювати значення слів, найуживаніших усталених виразів, помічати і пояснювати слова і вирази, читати напам'ять найвизначніші народно-епічні твори, які відбивають особливості матеріальної і духовної культури єврейського народу, його світобачення; використовувати їх у своєму мовленні; дотримуватися правил мовленнєвої поведінки відповідно до загальнолюдських норм та національної специфіки єврейської культури.

У старшій школі (10-12 класи) змістом соціокультурної лінії навчання мови іврит є найважливіші світоглядні, етичні, естетичні та інші поняття, ідеї, відомості, пов'язані з єврейською та світовою культурою; відображення у мові особливостей бачення світу, способу життя та мислення, особливостей культури єврейського народу.

Відповідно до цього учні мають засвоїти знання найважливіших світоглядних, етичних, естетичних та інші понять, ідей, відомостей, відображених у мові; загальнолюдських моральних цінностей, їх вияву у єврейських традиціях. Також учні мають оволодіти умінням узгоджувати із засвоєними етичними, естетичними та іншими цінностями свою мовленнєву і життєтворчу діяльність; розуміння особливостей бачення світу, культури єврейського народу, відображених у мові, враховувати їх у спілкуванні.

Діяльнісна (стратегічна) лінія змісту навчання забезпечує формування загально-навчальних умінь і навичок, опанування стратегій, що визначають мовленнєву діяльність, передусім спрямованих на розв'язання навчальних завдань і життєвих потреб. Так, **змістом навчання цієї лінії як в основній школі (5-9 класи), так і у старшій школі (10-12 класи), є** основні загально навчальні, творчі вміння як предмет практичного засвоєння, а також основні комунікативні стратегії та стратегії співпраці. **Результатом навчання** має бути сформованість в учнів уміння застосовувати основні загально навчальні, творчі вміння,

використовувати їх у різних життєвих і навчальних ситуаціях спілкування, а також уміння користуватися основними комунікативними стратегіями.

Слід зазначити, що всі вище згадані змістові лінії взаємопов'язані та реалізуються на кожному уроці завдяки залученню всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання та письма). Лише завдяки такій внутрішній інтеграції можна досягти поставленої мети навчання мови іврит в школі.

Зміст навчання мови іврит в основній школі (5-9 класи) спрямовано на:

- формування стійкої мотивації до вивчення давньої єврейської мови, виховання відчуття її краси і виразності, поваги до української мови та до інших мов;
- ознайомлення з мовною системою та формування на цій основі базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних, правописних умінь і навичок;
- вироблення умінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо) і в різних сферах спілкування (особистісна, публічна, освітня);
- формування комунікативної компетенції;
- формування гуманістичного світогляду, духовного світу людини, її самоідентифікації, моральних та естетичних цінностей, особистісних рис громадянина України, який сприймає і поділяє національні та загальнолюдські цінності;
- ознайомлення з базовими поняттями та ідеями, що лежать в основі національної самосвідомості.

В основній школі (5-9 класи) відбувається послідовний та системний розвиток в учнів всіх складників багатомовної комунікативної компетенції, тобто розвиток в учнів багатомовної мовленнєвої, мовної та соціокультурної компетенції, формування умінь міжкультурного спілкування мовою іврит, що в цілому має забезпечувати комунікативну компетенцію на рівні A2+ (5-6 класи) та B1 (7-9 класи)¹. Рівень A2+ деякою мірою співвідноситься з рівнем „Бет+”, а рівень B1 відповідає рівневі „Гімель”, за ізраїльською системою визначення рівнів. На цьому етапі здійснюється перехід від роботи з навчальними текстами мовою іврит, побудованими за моделями автентичних усних та письмових текстів, у 5-6 класах до аудіювання автентичного мовлення, читання автентичних газетно-журнальних матеріалів, оригінальної художньої літератури в 7-9 класах та розвитку на основі сформованих умінь вести бесіду мовою іврит, виражати свої думки у письмовій формі, використовувати додаткову навчальну літературу для самоосвіти.

Так, у 5-6 класах загальний лінгвістичний діапазон учнів має складатися з базового мовного репертуару, що може дозволити учням справлятися з повсякденними ситуаціями, з передбаченими змістом, хоча школярам ще доведеться змінювати висловлювання та підшукувати слова. На цьому рівні засвоєння мови іврит учні мають продукувати короткі повсякденні вирази для задоволення простих потреб конкретного типу: особисті деталі, повсякденні звичайні справи, бажання і потреби, запит інформації. Також вони вживатимуть базові висловлювання та спілкуватися засвоєними мовленнєвими кліше, висловлюваннями з декількох слів та виразів про самого себе та інших людей, про те, що вони роблять, про місце, майно тощо. Але на цьому рівні школярі ще матимуть обмежений репертуар коротких засвоєних фраз, що охоплюють передбачувані життєві ситуації, часто можуть траплятися невдачі та непорозуміння у незвичних ситуаціях.

Лексичний діапазон учнів 5-6 класів є достатнім для вирішення простих повсякденних потреб, для вираження основних комунікативних потреб. Їх лексичний запас є достатнім для здійснення звичайних повсякденних трансакцій, до яких входять знайомі ситуації і теми. Тому учні 5-6 класів можуть контролювати такий не широкий лексичний репертуар, що пов'язаний з конкретними повсякденними потребами.

¹ Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.

Вже на рівні А2 (5-6 класи) учні можуть правильно вживати деякі прості граматичні структури, але все ж таки припускають грубих помилок, таких як плутає часи дієслів та забуває робити узгодження; проте цілком ясно, що вони намагаються сказати. Щодо вимови, то на цьому етапі вона в цілому чітка, щоб можна було зрозуміти партнера по спілкуванню, незважаючи на присутність певного акценту, і партнерам часто доводиться перепитувати або просити повторити.

Мовний, мовленнєвий та соціокультурний рівень досягнень учнів 7-9 класів сприятиме формуванню в учнів уявлень про культуру усного та писемного спілкування мовою іврит, ознайомленню їх з особливостями формальної та неформальної поведінки та івриті, розвиткові соціокультурної спостережливості в процесі виділення спільних та відмінних рис в усній та писемній етиці української мови та мови іврит. На цьому етапі також починають знайомити учнів із складностями використання мови іврит при описуванні української культури та при допомозі іноземним гостям під час їх перебування в Україні, при ознайомленні їх з сучасним життям та культурним добутком українців та інших спільнот, що проживають на теренах України.

Цей рівень навчання мови іврит (B1) дозволить учням 7-9 класів мати достатній лінгвістичний діапазон для опису непередбачених ситуацій, пояснення головних положень ідеї або проблеми з необхідним уточненням. Учні виражатимуть думки на абстрактні або культурні теми, такі як музика, кінофільми, історико-культурні проблеми. Вони володітимуть на достатньому рівні мовленням, для того, щоб висловитись адекватними лексичними засобами (з певною невпевненістю) на такі теми, як сім'я, хобі ат інтереси, робота, подорожі, останні новини. І хоча учні 7-9 класів матимуть достатній лексичний запас, інколи лексичні обмеження цього рівня спричинятимуть повтори і навіть труднощі при формулюванні. На цьому рівні учні можуть виявляти належний контроль елементарної лексики, але у незнайомій ситуації або зіткненні з незнайомою темою в них можуть траплятися грубі помилки.

У 7-9 класах школярі вже свідомо й правильно використовують репертуар структур та речень частого вжитку, який пов'язаний з найбільш передбачуваними ситуаціями; у знайомих контекстах спілкуються свідомо й правильно, здійснюючи загальний контроль, але деколи спостерігається інтерференція з першої мови (української). На цьому етапі вимова вже чітка, хоча інколи може відчуватися певний акцент та орфоепічні помилки.

У старшій школі (10-12 класи) навчання мови іврит полягає у подальшому розвитку умінь і навичок в усіх видах мовленнєвої діяльності (аудіюванні, читанні, говорінні, письмі), забезпечуючи комунікативну компетенцію на рівні B1+ (або „Гімель+” за визначенням ізраїльських авторів)².

Зміст навчання мови іврит в старшій школі (10-12 класи) спрямовано на:

- формування мотивації до вивчення мови іврит; пізнання через мову історії, культури єврейського народу, естетичних та моральних цінностей; формування духовного світу учнів, світоглядних уявлень, загальнолюдських ціннісних орієнтирів, а також подальше формування національної самосвідомості на основі базових понять традиції, історії та культури єврейського народу;
- вироблення вмінь орієнтуватися в потоці різноманітної інформації багатьма мовами, знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати, застосовувати на практиці відомості, одержані в словесній та іншій формі;
- розвиток умінь вільно спілкуватися у різних ситуаціях; формулювати власну думку, висловлювати почуття щодо життєвих явищ, морально-етичних, естетичних, суспільних та інших проблем; зрозуміти інших людей, знаходити спільну мову з ними; спілкуватися на основі принципів толерантності та взаєморозуміння;

² Там само.

- подальший розвиток базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних, правописних умінь і навичок на основі узагальнення і поглиблення знань про мову як суспільне явище; удосконалення навичок самостійної навчальної діяльності, розвиток інтелектуальних, творчих здібностей учнів.

У старшій школі систематизуються мовні, мовленнєві та соціокультурні знання, набуті на попередніх етапах (у початковій ланці та в основній школі), поглиблюються знання про лінгвостилістичну та лінгвокультурознавчу варіативність івритського мовлення в умовах офіційного та неофіційного спілкування, розвиваються уміння використовувати мову іврит як засіб між культурного спілкування та навчання особливостям перекладу, багатомовної комунікативної діяльності. При цьому мова іврит використовується в процесі вивчення інших предметів (наприклад, історії, літератури, культури єврейського народу, географії Ізраїлю та ін.)

Вивчення мови іврит у 10-12 класах дозволить учням мати достатній лінгвістичний діапазон для того, щоб описати щось чітко, висловити власну точку зору, аргументацію, без особливих утруднень, використовуючи складні синтаксичні конструкції; вони зможуть ясно виразитись. На цьому етапі учні здобудуть достатній лексичний запас з найбільш загальних тем та різних сфер діяльності, який дозволить варіювати формулювання для уникнення повторів, проте лексичні помилки можуть спричиняти невпевненість. Учні 10-12 класів матимуть достатньо високий ступінь граматичного контролю – вони зможуть уникнути помилок, що призводять до непорозуміння. На цьому етапі, незважаючи на належний контроль, можуть зустрічатися випадкові помилки, порушення у структурі речення тощо. А вимова та інтонація вже сформована, чітка та природна.

Маємо зазначити, що опанувавши шкільний курс мови іврит, учні матимуть базові знання з мови, вони оволодіють вище згаданими компетенціями, але засвоєння мови іврит на рівнях A2+ , B1 та B1+ не передбачає вивчення всіх форм та структур. Наприклад, об'єм знань з теми „Дієслово” не обмежується згаданими рівнями, тому певні підтеми на даних рівнях не розглядаються.

Дана програма розроблена для забезпечення систематичного курсу мови іврит в школах України. У тих випадках, коли до школи поступають учні у процесі навчання та не володіють мовою іврит, рекомендуємо розробляти окремі індивідуальні програми та диференційні завдання.

**Зміст навчального матеріалу
та вимоги до навчальних досягнень учнів.**

5 клас

**(70 годин,
2 години на тиждень,
резервний час – 4-5 годин)**

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Мовленнєва лінія (30 годин протягом року)	
Загальні відомості про мову (2 год.)	
Загальні уявлення про мовлення як засіб спілкування, пізнання і впливу; сфери спілкування, усне та писемне мовлення (1 год.)	Розрізняти усне та писемне мовлення; орієнтуватися у сферах спілкування.
Мовленнєвий етикет (1 год.)	Пояснити правила мовленнєвого етикету та використовувати їх у своєму мовленні.
Аудіювання (7 годин)	
Сприймання і розуміння на слух незнайомих текстів, що належать до різних типів, стилів і жанрів мовлення та пред'явлених в обсязі 200-250 слів (художній стиль) з тривалістю звучання 2-2,5 хв. та 100-150 слів (інших стилів) з тривалістю звучання 1-1,5 хв.	Уважно слухати текст, що стосується особистісної, публічної та освітньої сфер спілкування, а також нескладні тексти пізнавального та соціокультурного характеру; розуміти, запам'ятовувати з двох прослуховувань його фактичний зміст, визначати причинно-наслідкові зв'язки, головну думку твору, оцінювати почуте, помічати окремі мовні особливості (переносне значення, образні вирази тощо), користуючись лінгвістичною та контекстуальною здогадкою. Розуміти повний зміст висловлювання вчителя, прості пояснення та інструкції у вказаних сферах спілкування.
Говоріння (7 годин)	
Усне діалогічне мовлення в обсязі 4-5 реплік для двох учнів.	Виявляти певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється; дотримуватися теми спілкування; складати, розігрувати діалог відповідно до запропонованої мовленнєвої ситуації й мети спілкування та у межах визначеної тематики і сфер спілкування; знати й використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету,

<p>Усне монологічне мовлення різних типів, жанрів та стилів.</p> <p>Усне переказування (докладне, стисле, вибіркоче) у межах 1-2 хвилини.</p>	<p>прийнятого у єврейському середовищі та країні Ізраїль; вміти аргументувати висловлені тези з метою бути зрозумілим, переконливим співрозмовником; розуміти можливість різних поглядів на ту саму проблему; дотримуватись правил спілкування (не перебивати співрозмовника, заохочувати його висловити свою власну думку, зацікавлено і доброзичливо вислуховувати його, вміти висловити незгоду з позицією іншого так, щоб не образити його, тощо); дотримуватись норм літературної мови.</p> <p>Виявляти певний рівень обізнаності з теми висловлювання; будувати висловлювання певного обсягу, добираючи та впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал; відтворювати інформацію докладно, стисло, вибірково; викладати матеріал логічно, послідовно, враховуючи співвідношення основної та другорядної інформації; дотримуватися теми висловлювання; підпорядковувати виклад головній думці; враховувати ситуацію спілкування та адресата мовлення в межах визначених сфер спілкування; виявляти своє ставлення до предмету висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми, вміти оцінити аргументи на їх доказ, сформулювати своє бачення проблеми; використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови, вдало користуючись лексичним, граматичним багатством мови.</p> <p>Переказати (докладно, стисло, вибірково) вивчені, прослухані або прочитані твори, діалогічні та монологічні висловлювання з урахуванням ситуації спілкування; самостійно створити висловлювання на відповідну тему.</p>
<p>Читання (7 годин)</p> <p>Формування, розвиток техніки читання вголос та мовчки, розуміння самостійно прочитаних текстів, що належать до різних родів літератури, стилів, типів і жанрів мовлення, види читання.</p>	<p>Вголос читати із достатньою швидкістю (60-90 слів за хвилину), плавно, з гарною дикцією, відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм, пристосовуючи темп, тембр, гучність читання до змісту, стилю тексту, авторського задуму і особливостей</p>

	<p>тих, що слухають (ступінь підготовки, зацікавленість даною темою тощо).</p> <p>Мовчки читати незнайомий текст із швидкістю 70-130 слів за хвилину і розуміти після одного прочитування фактичний зміст; причинно-наслідкові зв'язки; основну думку; виразально-зображувальні засоби прочитаного твору.</p> <p>Запам'ятовувати прочитане; висловлювати власну думку про прочитане; самостійно працювати з текстом; користуватися різними видами читання.</p> <p>Розуміти зміст нескладних автентичних текстів різних жанрів і стилів, що співвідносяться з особистісною, публічною та освітньою сферами спілкування; користуватися словником.</p>
<p>Письмо (7 годин).</p> <p>Побудова письмових текстів (монолог, діалог) різних типів, стилів і жанрів</p>	<p>Письмово переказувати (докладно, стисло, вибірково) навчальні перекази.</p> <p>Самостійно створювати письмові тексти про себе, свою родину, висловлювати в них власну думку про певну подію, ситуацію, прочитаний твір (не менш ніж 8 речень), дотримуючись вимог до мовлення, вдосконалювати написане.</p> <p>Складати план вперш пред'явленого тексту.</p> <p>Відповідати письмово на запитання за вивченим текстом.</p>
<p>Мовна лінія Фонетика. Орфоенія. Графіка. (36 годин протягом року)</p>	
<p>Звукова система мови. (3 год.)</p> <p>Повторення вивченого в початковій школі. Звуковий склад сучасної мови іврит. Звукове значення букв. Історія вокалізації. Оголоски.(1 год.)</p> <p>Складоподіл. Наголос. Дагеш та його функції. Дагешовані літери. Ознайомлення з оголоскою шва та її особливостію.(1 год.)</p> <p>Графіка. Алфавіт. Літери. Кінцеві літери. Квадратний шрифт та скоропис (курсив). Правила читання й письма.(1 год.)</p>	<p>Називати звуки мови іврит, розрізняти їх та їх значення;</p> <p>Ділити слово на склади; знаходити місце наголосу у слові; визначати функції дагешу та знаку шва.</p> <p>Називати літери в алфавітному порядку; вільно користуватись алфавітом; Знаходити та розрізняти кінцеві літери;</p>

	розрізняти друковані та рукописні шрифти; Дотримуватись орфоепічних та орфографічних норм у власному мовленні.
<p>Лексикологія.(4год)</p> <p>Лексичне значення слова. Групи слів за значенням.(1год.)</p> <p>Синоніми та антоніми (лексичні та контекстуальні). (2год.)</p> <p>Словники (двомовні та тримовні).(1 год.)</p>	<p>Визначати лексичне значення слова та груп слів.</p> <p>Підбирати синоніми, антоніми до вказаного слова.</p> <p>Користуватися словниками (двомовними та тримовними).</p>
<p>Словотвір. (2 год.)</p> <p>Будова слова. Поняття про корінь³.(2 год.)</p>	<p>Пояснювати значення слова за допомогою його будови; визначати функції кореня.</p>
<p>Морфологія.(20 год.)</p> <p>Лексичне та граматичне значення слова. Частини мови. Граматичні характеристики частин мови. (1 год)</p> <p>Іменник.(2 год.) Рід іменників (чоловічий, жіночий) Число (однина, множина, двоїна) Означений артикль. Вживання означеного артикля з іменником.</p> <p>Прикметник.(2 год.) Рід прикметників (чоловічий, жіночий). Число (однина, множина) Використання означеного артикля з прикметником. Кількісні прикметники. (Кольори)</p> <p>Займенник.(2 год.) Особові займенники. Вказівні займенники. Використання означеного артикля з вказівними займенниками.</p> <p>Числівник. (3 год.) Кількісні числівники чоловічого та жіночого роду. Узгодження числівників з іменниками. Порядкові числівники від 1 до 10. Гематрія – позначення числа літерами.</p>	<p>Розрізняти лексичне та граматичне значення слова; визначати граматичні характеристики частин мови.</p> <p>Визначати рід та число іменників; вживати означений артикль з іменником.</p> <p>Визначати рід та число прикметників; вживати означений артикль з прикметником; Характеризувати кількісні прикметники. Називають предмети, істоти, явища різних кольорів.</p> <p>Називати та розрізняти особові та вказівні займенники; вживати означений артикль з займенником.</p> <p>Порівнювати кількісні числівники чоловічого та жіночого роду; узгоджувати числівники з іменниками; вживати кількісні числівники у висловлюваннях з таких тем як „Скільки років?“, „Моя адреса“. Називати порядкові числівники від 1 до 10,</p>

³ Детальніше тему „Корінь ” опрацьовують під час вивчення теми „Дієслово”, де ця частина слова має особливе значення.

<p>Дієслово.(4 год.) Поняття про бін'яни (породи). Виділення кореня дієслів бін'янів „пааль” та „піель” у теперішньому часі. Відмінювання дієслів бін'янів „пааль” та „піель” у теперішньому часі. Поняття неозначеної форми дієслова. Неозначена форма вивчених дієслів пааль та піель שלמים – פעל שלמים „ . . פיעל שלמים Модальні дієслова „повинен”, „хочу”. Вживання модальних дієслів 3 з інфінітивом. Дієслова наказового способу.</p> <p>Прийменники.(2 год.) Поєднання прийменників 3 з займенниковими суфіксами по типу іменників в однині (א, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט, י, כ, ל, מ, נ, ס, ע, פ, צ, ק, ר, ש, ת, י, כ, ל, מ, נ, ס, ע, פ, צ, ק, ר, ש, ת). Сполучення . . קשה ל . . קר ל . . אין ל . . יש ל</p> <p>Частки.(2 год.) Артикль. Поєднання артикля 3 з прийменниками ל та ב Заперечувальні та стверджувальні частки כן, לא, אין.</p> <p>Сполучники.(2 год.) Єднальні (א, ו, ג), протиставні (אבל), умовні (אם).</p>	<p>розрізняти їх за родами; визначати числове значення літер івритського алфавіту.</p> <p>Розрізняти дієслова за породами; Відмінювати дієслова теперішнього часу бін'янів „пааль” та „піель”; Визначати неозначену форму вивчених дієслів; вживати модальні слова з інфінітивом і без у мовленні; підбирати та називати дієслова наказового способу у певні мовленнєві ситуації.</p> <p>Відмінювати прийменники за особами; вживати прийменники з дієсловом „бути”, прислівниками та частками.</p> <p>Характеризувати функції означеного артикля; розрізняти за значенням окремі прийменники та їх поєднання з артиклем; вживати заперечувальні та стверджувальні частки.</p> <p>Розрізняти групи сполучників та вживати їх у мовленні.</p>
<p>Синтаксис та пунктуація. (5 год.)</p> <p>Словосполучення. (1 год.) Види словосполучень (іменник + прикметник; іменник + дієслово) Сполучена конструкція – Сміхут.</p> <p>Просте речення. (1 год.) Порядок слів. Розповідне, питальне, спонукальне.</p> <p>Складне речення.(3 год.) Складносурядне з сполучниками א, ו, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט, י, כ, ל, מ, נ, ס, ע, פ, צ, ק, ר, ש, ת Складнопірядне причини типу: ... עד כי ... Складнопірядне речення з приєднальним пірядним . Вживання сполучників מה ש, ... מי ש. Розділові знаки у простому і складному реченні.</p>	<p>Пояснювати семантику, будову словосполучень, розрізняти словосполучення та сполучену конструкцію сміхут;</p> <p>Пояснювати семантику та будову речень різних типів; висловлювати той самий зміст за допомогою різних синтаксичних засобів; будувати і визначати складносурядні речення із вказаними сполучниками та складнопірядні речення вказаного типу.</p> <p>Встановлювати смислові і синтаксичні відношення у реченнях різних типів.</p>

<p>Орфографія.(2 год.)</p> <p>Написання разом та окремо. Передача звуків „ч” „ж” та йотованих за допомогою івритських літер. Літера „гей” ם наприкінці слова.</p>	<p>Правильно писати слова відповідно до вивчених орфографічних правил. Правильно позначати на письмі звуки „ч” „ж” та йотовані звуки. Пояснювати вживання літери „гей” ם наприкінці слова.</p>
<p>Повторення та закріплення матеріалу (4 год.)</p>	

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з мови іврит для 5-12 класів загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання.⁴

Оцінювання результатів навчання мови іврит здійснюється на основі функціонального підходу до шкільного мовного курсу, який, передусім, має забезпечити учням уміння ефективно користуватися мовою як засобом пізнання, комунікації; високу мовну культуру особистості; сприяти формуванню громадської позиції, національної самосвідомості.

У навчанні мови іврит пріоритетним є розвиток навичок мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання, письма. Робота над мовною теорією, над формуванням знань про мову підпорядковується інтересам розвитку практичних мовних (вимовних, лексичних, граматичних) вмінь і навичок, що є основою розвитку мовлення. Тому оцінювання (особливо у навчанні другої мови) передусім стосується усіх видів мовленнєвої діяльності: слухання, читання, говоріння, письма.

Практична, мовленнєва орієнтація шкільного курсу мови іврит та оцінювання результатів навчання особливо актуальні з огляду необхідність розвивати творчі здібності, ініціативність, пізнавальну самостійність школярів, їх уміння працювати з інформацією, критично оцінювати її, застосовувати для вирішення життєвих проблем. В оцінюванні результатів навчання мови іврит слід враховувати, що ця мова є не лише предметом вивчення, а засобом навчання інших предметів (історії, літератури, культури єврейського народу), а це підвищує вимоги до рівня сформованості мовленнєвих навичок школярів.

Об'єктами регулярної перевірки та оцінювання є:

- мовленнєві вміння й навички з чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- знання про мову, мовні уміння та навички;
- орфографічні та пунктуаційні навички.

Оцінювання навичок мовленнєвої діяльності

I. Аудіювання (слухання, розуміння прослуханого)

1. Перевіряються вміння сприймати на слух незнайомий текст і розуміти з одного прослуховування:

- фактичний зміст;
- причиново-наслідкові зв'язки;
- основну думку висловлювання;
- виражально-зображувальні засоби прослуханого твору.

Перевірка аудіативних умінь здійснюється фронтально. Вчитель читає учням незнайомий текст два рази.

Після прослуховування учням пропонується серія запитань. Школярі повинні мовчки вислухати кожне запитання, варіанти відповідей на нього, вибрати один із варіантів і записати лише його номер поряд із номером запитання.

Кількість запитань та варіантів відповідей до них визначається так.

Класи	Кількість запитань та варіантів відповідей
5-6-й	6 запитань з двома варіантами відповідей
7-9-й	6 запитань з трьома варіантами відповідей

⁴ Критерії оцінювання навчальних досягнень з мови іврит підготовлено на основі критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з мов національних меншин, розроблених співробітниками лабораторії навчання російської мови та мов інших етнічних меншин Інституту педагогіки АПН України.

10-12-й	-
---------	---

Запитання мають стосуватися фактичного змісту тексту, причиново-наслідкових зв'язків, його головної думки, окремих мовних особливостей (переносне значення слова, образні вирази тощо).

2. *Матеріал для контрольного завдання:* зв'язне висловлювання (текст добирається відповідно до вимог програми для кожного класу).

Обсяг тексту (і відповідно тривалість звучання) орієнтовно визначається так.

Клас	Обсяг та час звучання текстів, що належать до			
	художнього стилю		інших стилів	
5-й	200-250 слів	2-2,5 хвилин	100-150 слів	1-1,5 хвилин
6-й	250-300 слів	2,5-3 хвилин	150-200 слів	1,5-2 хвилин
7-й	300-350 слів	3-3,5 хвилин	200-250 слів	2-2,5 хвилин
8-й	350-400 слів	3,5 -4 хвилин	250-300 слів	2,5-3 хвилин
9-й	400-450 слів	4-4,5 хвилин	300-350 слів	3-3,5 хвилин

3. *Одиниця контролю:* відповіді учнів на запитання за прослуханим текстом, одержані в результаті виконання тестових завдань.

4. *Оцінювання.*

Правильна відповідь на кожне з 6 запитань оцінюється двома балами.

Оцінювання здійснюється, виходячи з того, що за цей вид діяльності учень може одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка ще не дала задовільного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу). У тому разі, коли учень з певних причин не виконав завдання, він мусить пройти відповідну перевірку додатково з тим, щоб одержати той чи інший бал.

II. Говоріння і письмо (діалогічне та монологічне висловлювання)

При перевірці складених учнями висловлювань (діалогів, усних/письмових переказів та творів) враховується ступінь самостійності роботи і міра допомоги вчителя.

Усне діалогічне мовлення

Усне діалогічне мовлення перевіряється у 5-9 класах.

1. *Перевіряються вміння:*

- виявляти певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється; дотримуватися теми спілкування;
- складати, розігрувати діалог відповідно до запропонованої мовленнєвої ситуації й мети спілкування;
- знати й використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету;
- вміти аргументувати висловлені тези з метою бути зрозумілим, переконливим співрозмовником; розуміти можливість різних поглядів на ту саму проблему;
- дотримуватись правил спілкування (не перебивати співрозмовника, заохочувати його висловити свою власну думку, зацікавлено і доброзичливо вислуховувати його, вміти висловити незгоду з позицією іншого так, щоб не образити його, тощо);
- дотримуватись норм сучасної літературної мови іврит.

Перевірка сформованості діалогічного мовленні здійснюється таким чином: учитель пропонує двом учням протягом 3-5 хвилин обдумати, підготувати діалог і розіграти його перед класом. Оцінка ставиться кожному з учнів.

2. *Матеріал для контрольного завдання* залежить від підготовки учнів та ступеня передбачуваної самостійності під час виконання завдання: від даного (передбачається повтор з невеликим доповненням) до загального формулювання теми (передбачається самостійне визначення змісту діалогу, його мовного оформлення).

3. *Одиниця контролю*: діалог, складений двома учнями.

Обсяг діалогу орієнтовно визначається так (мінімальна кількість реплік для двох учнів):

Класи	Обсяг діалогу (мінімальна кількість реплік для двох учнів)
5-й	4-5 реплік
6-й	5-6 реплік
7-й	6-7 реплік
8-й	7-8 реплік
9-й	8-9 реплік

4. *Оцінювання.*

Діалогічне мовлення оцінюють за такими критеріями:

початковий рівень – 1, 2, 3 бали одержують учні, які зуміли повторити запропонований матеріал і додати до нього 1-2 репліки (на кожного з учасників діалогу);

середній рівень – 4, 5, 6 балів одержують учні, які, спираючись на певну кількість допоміжних матеріалів, які не являють собою закінчених фрагментів діалогу; склали – хоч і не дуже вправно – діалог, при цьому припустились відхилень від теми, окремі репліки співрозмовника залишились без відповідей, не склали вступної та підсумкової реплік; припустились значної кількості помилок у мовному оформленні реплік;

достатній рівень – 7, 8, 9 балів одержують учні, які самостійно в цілому вправно склали діалог, продемонстрували належну культуру спілкування, висловили, але недостатньо обґрунтували свої погляди на предмет, що обговорюється, в окремих випадках використовували репліки, зміст яких не був щільно пов'язаний із змістом висловлювання співрозмовника; припустились помилок у структурі діалогу (відсутні вступна та/чи підсумкова репліки) та мовному оформленні реплік;

високий рівень – 10, 11, 12 балів одержують учні, які самостійно склали діалог, продемонстрували високу культуру спілкування, вміння уважно й доброзичливо слухати співрозмовника, коротко формулювати свою думку, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; представили не лише свою думку, а й змогли зіставити різні погляди на той самий предмет, навести аргументи “за” і “проти” в їх обговоренні; побудувати діалог, структура, мовне оформлення якого відповідає нормам.

Бали у межах кожного рівня диференціюються залежно від змістового наповнення діалогу, якості його мовного оформлення, додержання правил спілкування.

Оцінка за діалог залежить не лише від його змісту, але й від якості мовного оформлення, яке оцінюють орієнтовно, спираючись на досвід учителя і не підраховуючи помилок (зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

Монологічне мовлення

Усний/письмовий переказ, усний/письмовий твір

1. *Перевіряються вміння:*

- виявляти певний рівень обізнаності з теми висловлювання;
- будувати висловлювання певного обсягу, добираючи та впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал; відтворювати інформацію докладно, стисло, вибірково;
 - викладати матеріал логічно, послідовно, враховуючи співвідношення основної та другорядної інформації; дотримуватися теми висловлювання;
- підпорядковувати виклад головній думці;
- враховувати ситуацію спілкування та адресата мовлення;

- виявляти своє ставлення до предмету висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми, вміти оцінити аргументи на їх доказ, сформулювати своє бачення проблеми;
- використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови, вдало користуючись лексичним, граматичним багатством мови.

Усний переказ проводиться у 5-6 класах, а усний твір – у 7-9 класах.

Письмовий переказ як перевірна робота здійснюється у 7-9 класах.

Перевірка вміння **усно** переказувати чи створювати текст здійснюється індивідуально: учитель пропонує певне завдання (переказати зміст матеріалу докладно, стисло, вибірково; самостійно створити висловлювання на відповідну тему) і дає учневі час на підготовку.

Перевірка вміння **письмово** переказувати чи створювати текст здійснюється фронтально: учням пропонується переказати прочитаний учителем (за традиційною методикою) текст чи інший матеріал для переказу або самостійно написати твір.

2. Матеріал для контрольного завдання.

А. П е р е к а з.

Матеріалом для переказу (усного/письмового) можуть бути: текст, що читається вчителем, або попередньо опрацьований текст; самостійно прочитаний матеріал з газети, журналу, епізод кінофільму чи телепередачі, розповідь іншої людини про певні події, народні звичаї тощо. У тексті для переказу можливо міститися до 15 % незнайомої лексики.

У тому випадку, коли матеріал читається безпосередньо перед контрольною роботою, обсяг тексту (кількість слів) орієнтовно визначається так:

Клас	Кількість слів
5-й	-
6-й	-
7-й	50-60
8-й	60-70
9-й	70-100
10-й	-
11-й	-
12-й	-

Обсяг тексту для стислого чи вибіркового переказу має бути у 1,5-2 рази більшим за обсяг тексту для докладного переказу.

Якщо для контрольної роботи використовуються інші джерела, то матеріал добирається так, щоб обсяг переказу міг бути у межах пропонованих для певного класу норм.

Б. Т в і р.

Матеріалом для твору (усного/письмового) можуть бути: тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного та проаналізованого художнього твору, а також пропоновані для окремих учнів допоміжні матеріали.

3. Одиниця контролю: усне/письмове висловлювання учнів.

Час звучання усного переказу/твору 1-2 хвилини.

Обсяг письмового переказу/твору (кількість сторінок), складеного учнем, орієнтовно визначається так:

Клас	Кількість сторінок
5-й	-
6-й	-
7-й	0,3-0,5
8-й	0,5-0,75

9-й	0,75-1,0
10-й	-
11-й	-
12-й	-

4. Оцінювання.

В монологічному висловлюванні передусім оцінюють його зміст.

За усне висловлювання (переказ, твір) ставлять одну оцінку – за зміст, враховуючи при цьому якість мовного оформлення, зокрема відповідність орфоепічним, лексичним та граматичним нормам, правильність інтонування речень, стилістичну доречність використання мовних засобів. Це здійснюється орієнтовно, на основі досвіду учителя, без підрахування помилок, зважаючи на технічні труднощі фіксації в усному мовленні помилок різних типів.

За письмове висловлювання ставлять також одну оцінку.

У письмовому висловлюванні оцінюють лише зміст письмового переказу. При цьому помилки у мовному оформленні виправляються, але не враховуються при виведенні підсумкового балу. Вчитель аналізує ці помилки і використовує їх у проведенні подальших тренувальних робіт.

Оцінювання усного/письмового переказу, а також усного/письмового твору оцінюють за такими критеріями:

початковий рівень – 1, 2, 3 бали одержують учні, які, спираючись на значну кількість запропонованих учителем допоміжних матеріалів, будують лише окремі речення або переказують окремі фрагменти змісту, що не становлять зв'язного тексту; припускаються значної кількості помилок у мовному оформленні;

середній рівень – 4, 5, 6 балів одержують учні, які, спираючись на допоміжні матеріали, будують текст, який відзначається певною зв'язністю, але збідненим змістом, непропорційністю частин, недостатньо вправним слововживанням, наявністю помилок у мовному оформленні;

достатній рівень – 7, 8, 9 балів одержують учні, які без опори на допоміжні матеріали, досить вправно будують текст, але припускаються окремих відхилень від теми, певних недоліків у структурі висловлювання, у співвідношенні основної та другорядної інформації; переказуючи, вони виявляють розуміння авторської позиції, але не коментують її; будуючи твір, вони висловлюють, але недостатньо аргументують свій погляд на предмет мовлення; допускають окремі помилки у мовному оформленні

високий рівень – 10, 11, 12 балів одержують учні, які вправно будують текст; висловлюють і аргументують свою думку; вміють зіставити різні погляди на той самий предмет, оцінити аргументи на їх доведення, обрати один із них; окрім того, вміють пристосувати висловлювання до особливостей тієї чи іншої мовленнєвої ситуації, комунікативного завдання; припускаються окремих помилок у мовному оформленні.

II. Читання

Читання вголос

Контрольна перевірка читання вголос здійснюється у 5-9 класах.

1. *Перевіряються вміння* читати із достатньою швидкістю, плавно, з гарною дикцією, відповідно до орфоепічних та інтонаційних норм, пристосовуючи темп, тембр, гучність читання до змісту, стилю тексту, авторського задуму і особливостей тих, що слухають (ступінь підготовки, зацікавленість даною темою тощо).

Перевірка вміння читати вголос здійснюється індивідуально: вчитель дає учневі текст, опрацьований на попередніх уроках, деякий час на підготовку і пропонує прочитати цей текст перед класом.

2. *Матеріал для контрольного завдання:* знайомий учневі текст, дібраний відповідно до вимог програми для кожного класу; текст добирається так, щоб час його озвучення окремим

учнем з нормативною швидкістю дорівнював 1-2 хвилинам (для читання слід пропонувати невеликі тексти, відносно завершені уривки творів або порівняно великий текст, розділений на частини, які читаються кількома учнями послідовно); у 5-7 класах учням пред'являється текст з оголосками, а у 8-9 – без оголосок.

3. *Одиниця контролю*: озвучений учнем текст. Швидкість читання у звичайному для усного мовлення темпу 40-70 слів за хвилину.

4. *Оцінювання*.

Читання **вголос** оцінюється за такими критеріями:

початковий рівень – 1, 2, 3 бали одержують учні, які читають зі швидкістю, нижчою за норму, не зовсім правильно членують текст на речення, інтонаційно не пов'язують належним чином слова в реченні між собою, припускаються значної кількості помилок у читанні слів (пропуск, перестановка, заміна звуків та складів); порушують вимоги до вимови слів (дикція, орфоепічні норми), інтонування речень;

середній рівень – 4, 5, 6 балів одержують учні, які читають, інтонаційно пов'язуючи слова в реченні між собою, поділяючи текст на речення, але допускають помилки в інтонуванні кінця речення та в інтонуванні речень певної синтаксичної будови; читання не досить плавне, його швидкість не відповідає нормам, є орфоепічні помилки, недоліки в дикції;

достатній рівень – 7, 8, 9 балів одержують учні, які читають плавно з швидкістю, що відповідає нормам; належним чином інтонують речення різної синтаксичної будови, логічно правильно поділяють речення на смислові відрізки, але недостатньо вправно передають авторський задум, стильові особливості тексту, не пристосовують читання до комунікативного завдання; припускаються орфоепічних помилок, недоліків дикції;

високий рівень – 10, 11, 12 балів одержують учні, які читають плавно, зі швидкістю, що відповідає нормам; належним чином інтонують речення різної синтаксичної будови, логічно правильно поділяють речення на смислові відрізки; добре відтворюють авторський задум, стильові особливості тексту, пристосовують читання до певного комунікативного завдання; читають орфоепічно правильно, з гарною дикцією.

Бали у межах кожного рівня диференціюються залежно від кількісних та якісних показників читання вголос.

Читання мовчки

Контрольна перевірка читання мовчки здійснюється в 7-9 класах.

1. *Перевіряються вміння* читати незнайомий текст із належною швидкістю і розуміти після двох прочитувань:

- фактичний зміст;
- причинно-наслідкові зв'язки;
- основну думку;
- виражально-зображувальні засоби прочитаного твору.

Перевірка вміння читати мовчки здійснюється фронтально: учні читають незнайомий текст з оголосками від початку до кінця (при цьому фіксується час, витрачений учнями на читання – з метою визначення швидкості). Потім учитель пропонує серію запитань. Школярі повинні вислухати кожне запитання, варіанти відповідей на нього, вибрати один з них і записати лише його номер поряд із номером запитання.

Кількість запитань та варіантів відповідей до них визначається так.

Класи	Кількість запитань та варіантів відповідей
5-6-й	6 запитань з двома варіантами відповідей
7-9-й	6 запитань з трьома варіантами відповідей
10-12-й	-

Запитання повинні стосуватися фактичного змісту тексту, його основної думки, окремих мовних особливостей (переносне значення слова, виразні засоби тощо).

2. *Матеріал для контрольного завдання:* незнайомі учням тексти різних стилів, типів мовлення, жанрів, що включають монологічне та діалогічне мовлення (відповідно до вимог програми для кожного класу).

Контрольна перевірка здійснюється у 7-9 класах і пропонуються художні тексти.

Текст добирається таким чином, щоб учні, які мають порівняно високу швидкість читання, витрачали на нього не менше 5 хвилини часу і були нормально завантажені роботою.

Обсяг текстів для контрольного завдання орієнтовно визначається так:

Клас	Обсяг текстів для контрольного завдання, що належать до художнього стилю
5-й	-
6-й	-
7-й	300-360 слів
8-й	360-420 слів
9-й	420-480 слів
10-й	-
11-й	-
12-й	-

5. *Одиниця контролю:* відповіді учнів на запитання тестового характеру, складені за текстом, та швидкість читання.

6. *Оцінювання.* Оцінювання читання мовчки здійснюється за двома параметрами: розуміння прочитаного та швидкість читання.

Розуміння прочитаного виявляється за допомогою тестової перевірки: правильний вибір відповіді на кожне із 12 запитань оцінюється одним балом (наприклад, вибір правильних відповідей на 12 запитань дає 12 балів).

Швидкість читання мовчки (слів за хвилину) по класах оцінюється з урахуванням таких орієнтовних норм:

Класи	Швидкість читання мовчки (кількість слів за хвилину)
5-й	-
6-й	-
7-й	50-100
8-й	60-110
9-й	80-140
10-й	-
11-й	-
12-й	-

Швидкість читання при виведенні бала за цей вид мовленнєвої діяльності враховується таким чином: бали 10-12 може одержати лише той учень, швидкість читання у якого не нижче, ніж мінімальний показник у нормативах для відповідного класу.

Той, хто не виконує зазначених норм швидкості читання мовчки, одержує на 2 бали менше. Наприклад: за вибір 10 правильних відповідей учень 7 класу повинен одержати 10 балів; але якщо він читає зі швидкістю, меншою від 50 слів за хвилину, то йому виставляється не 10, а 8 балів.

У цілому оцінювання здійснюється, виходячи з того, що за цей вид мовленнєвої діяльності учень може одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка ще не дала задовільного

результату) до 12 балів (за правильні відповіді на запитання тестового характеру та належну швидкість читання). У тому разі, коли учень з певних причин не виконав роботу, він має пройти додаткову перевірку з тим, щоб одержати відповідний бал.

Оцінювання знань з мови та мовних умінь

Оцінювання мовних знань і умінь здійснюється тематично. Зміст контролю визначається згідно з функціональним підходом до шкільного мовного курсу.

1. Перевірці підлягає мовний матеріал, необхідний в першу чергу для правильного використання мовних одиниць.

У даному курсі перевіряються лише такі мовні вміння:

- сполучати слова, доповнювати, трансформувати речення, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, між реченнями у групі пов'язаних між собою речень тощо;

- виявляти розуміння значення мовних одиниць та особливостей їх використання в мовленні.

Перевірка здійснюється фронтально у письмовій формі із застосуванням завдань тестового характеру.

2. Для контрольної перевірки використовують завдання тестового характеру, складені на матеріалі слова, сполучення слів, речення, груп пов'язаних між собою речень.

Рекомендується пропонувати учням 6 завдань, складність яких збільшується від класу до класу.

Контрольні завдання у курсі мови іврит стосуються тільки побудови, реконструювання та використання мовних одиниць.

До кожного завдання учням пропонується дібрати власні приклади.

Обсяг завдань визначається таким чином, щоб контрольна перевірка за певною темою тривала 15-20 хвилин (з огляду на можливість виконання завдання учнем середнього рівня підготовки).

3. Одиниця контролю: вибрані учнями правильні варіанти виконання завдань тестового характеру та самостійно дібрані приклади.

4. Оцінювання результатів контрольної роботи здійснюється так. За правильне виконання кожного із 6 запропонованих завдань учень одержує по 1. Один бал за кожне завдання учневі додається в разі самостійного добору прикладів.

Оцінювання здійснюється таким чином, щоб за зазначену вище роботу учень міг одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка не дала задовільного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу). У тому разі, коли учень з певних причин не виконав роботу, він має пройти додаткову перевірку з тим, щоб одержати відповідний бал.

Оцінювання орфографічних і пунктуаційних умінь учнів

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є списування, зорово-слуховий і слуховий диктанти.

У 5-6 класах використовують контрольне списування; в 7-8 класах у 1-му семестрі – списування, у 2-му семестрі – зорово-слуховий диктант; в 9 класі у 1-му семестрі – зорово-слуховий диктант, у 2-му семестрі – слуховий диктант.

1. Перевірці підлягають вміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

2. Матеріал для контрольного завдання.

Для контрольного диктанту (списування) використовується текст, доступний для учнів певного класу.

Обсяг письмових робіт з правопису - списування, зорово-слухового та слухового диктантів (кількість слів в тексті).

Клас	Списування	Зорово-слуховий диктант	Слуховий диктант
5-й	50-60	-	-
6-й	60-70	-	-
7-й	70-80	60-70	-
8-й	80-90	70-80	-
9-й	-	80-90	70-80

П р и м і т к а. Під час визначення кількості слів у диктанті (тексті для списування) враховуються як самостійні, так і службові слова.

Для контрольних диктантів використовуються тексти, в яких кожне з опрацьованих протягом семестру правил орфографії та/чи пунктуації, були представлені 3-5 прикладами. Однак для списування добирають тексти, не обмежуючись вивченими правилами орфографії та пунктуації, але вони мають бути з оголосками.

3. Одиниця контролю: текст, записаний учнем під диктування.

Оцінювання. Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

- орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;
- помилка в одному й тому ж слові, яке повторюється у диктанті кілька разів, вважається однією помилкою; помилки на одне правило, але у різних словах вважаються різними помилками;
- розрізняють грубі і негрубі помилки (перелік негрубих помилок визначається програмою з відповідної мови);
- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки
- орфографічні та пунктуаційні помилки на невивчені правила виправляються, але не враховуються.

Списування оцінюється на тих самих підставах, але однаково враховуються помилки на вивчені та невивчені правила.

Нормативи оцінювання:

Бали	Кількість помилок
1	17 і більше
2	15-16
3	13-14
4	11-12
5	9-10
6	7-8
7	5-6
8	4-5
9	3-4
10	2
11	1+1(негруба)
12	1(негруба)

Нормативи для 1-9 балів передбачають певну можливість ураховувати поступ кожного учня в навчанні правопису, охайність оформлення роботи тощо (наприклад, 5 балів ставиться за 9-10 помилок). Для найвищих балів такого варіювання не передбачено.

Виведення підсумкового (семестрового) балу

Підсумковий бал виставляється наприкінці кожного семестру (півріччя). Він узагальнено відображає підготовку учня з мови іврит.

Підсумковий бал є результатом оцінювання досягнень учня у таких аспектах:

- слухання-розуміння (аудіювання);
- говоріння (діалогічне мовлення; монологічне мовлення: усний переказ, усний твір);
- читання (вголос та мовчки);
- письмо (списування, диктант, письмовий переказ, письмовий твір);
- відомості про мову, мовні вміння;
- ведення зошитів.

Контрольна перевірка здійснюється фронтально та індивідуально.

Фронтально оцінюються: аудіювання, читання мовчки, диктант, письмовий переказ та письмовий твір, мовні знання та вміння.

Індивідуально оцінюються: говоріння (діалог; усний переказ, усний твір) та читання вголос.

Оцінювання говоріння здійснюється індивідуально шляхом поступового накопичення оцінок - щоб кожний учень за семестр одержав мінімум одну оцінку за виконання завдань на побудову діалогу, усного переказу та усного твору.

Читання вголос оцінюється також індивідуально, оцінки накопичуються протягом семестру.

За умови, коли учитель має можливість здійснити додаткову перевірку того чи іншого виду навчальної діяльності (наприклад, провести перевірку аудіювання не один раз, а двічі на семестр, перевірку читання вголос у окремих учнів не один раз, а двічі), то для виведення підсумкової оцінки береться кращий показник з відповідного виду роботи.

Ведення зошитів оцінюється 12 балами один раз за семестр. При перевірці зошитів враховується наявність різних видів робіт, грамотність, охайність, уміння правильно оформити роботу.

Протягом семестру учня треба оцінити за визначеними показниками, для кожного з яких у класному журналі відводиться окрема колонка: “мовна тема” (кількість колонок що залежить від кількості тематичних блоків), “диктант” (“списування”), “аудіювання”, “діалог”*, “усний переказ”* та/чи “усний твір”*, “письмовий переказ” та/чи “письмовий твір”, “читання вголос”*, “читання мовчки”, “зошити”. (Позначені зірочкою перевірені роботи у навчанні мов етнічних меншин, зважаючи на меншу кількість годин, здійснюються не раз на семестр, а раз на рік).

Зведена таблиця параметрів, за яким здійснюється оцінювання.

Клас семестр <i>Параметри перевірки</i>	5 кл.		6 кл.		7 кл.		8 кл.		9 кл.	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
<i>Мовні вміння</i>	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<i>Аудіювання</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Говоріння:</i>										
- діалог	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*
- усний переказ	-	1*	-	1*	-	-	-	-	-	-
- усний твір	-	-	-	-	-	1*	-	1*	-	1*
<i>Читання:</i>										
- вголос	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*	-	1*
- мовчки	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1
<i>Письмо:</i>										
- списування	1	1	1	1	1	-	1	-	-	-
- зорово-слуховий диктант	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-
- слуховий диктант	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
- письмовий переказ	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1
- ведення зошитів	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Загальна кількість показників, на основі яких виводиться загальний бал</i>										
	5	8	5	8	6	10	6	10	6	10

*** Види діяльності, перевірка яких здійснюється індивідуально протягом року; для них не виділяються окремі уроки.

Список навчально-методичних комплексів з мови іврит.

1. „Хаесод”.- Єрусалим, 1987
2. „Мадрегот”, А. Рівлін. – Єрусалим, 1986.
3. „Мадрегот”: посібник для вчителя, А. Рівлін. – Єрусалим, 1986.
4. „Іврит мін хатхала”, Ш. Хайт, С. Ізраелі, Г. Ковлінер. – Єрусалим, „Академон”, 1990.
5. „Іврит мін хат хала хадаша”, Ч.1,2., Ш. Хайт, С. Ізраелі, Г. Ковлінер. – Єрусалим, „Академон”, 2000.
6. „Іврит мін хат хала хадаша”, касети для слухання для Ч.1., Ш. Хайт, С. Ізраелі, Г. Ковлінер. – Єрусалим, „Академон”, 1990.
7. „Алеф бейт .Дерех хадаша легораат іврит”, Р. Гербер. – Єрусалим, „Академон”, 1995.
8. „Іврит хайа”, Н. Барас, Ш. Хайат. – Єрусалим, 1989.
9. „Боу нільмад іврит”, Ч.1, 2. – Єрусалим, 1991.
10. „Оврім леіврит”, І. Аміт, А. Разі. – Єрусалим, 1992.
11. „Дібурім, дібурім”, Р. Даніель, Л. Скіба, Г. Прейслер, М. Камер. – Єрусалим, „Академон”, 1996.
12. „Сіпурім рішонім”. – Єрусалим, 1981.
13. „Беальпе убехтав”, А. Ліфшиц, С. Якубовські. – Єрусалим, 1985.
14. „Іврит бешлошім шіурім”. – Єрусалим, 1985.
15. Посібник з вивчення граматики івритського дієслова для рівнів „алеф” та „бет”. – Єрусалим, „Академон”, 1985.
16. Газета „Шеар ле-матхіль”, Єрусалим.